

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Bergen, 31.03.2020

FNF Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftsansjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftsansjone i fylket. Per i dag er det 10 organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Norsk Ornitologisk Forening Hordaland fylkeslag, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Sykkistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferslag (DNT) og Voss Kajakklubb. Sammen representerer organisasjonene rundt 39.000 medlemmer i fylket.

Denne uttalen sendes på vegne av Bergen og Hordaland Turlag, Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Hordaland og Norsk Ornitologisk Forening avd. Hordaland.

Uttalelse til NVEs innspill til forbedringer av konsesjonsprosessen for vindkraft

Organisasjonene har tidligere, gjentatte ganger, pekt på at natur- og friluftslivsverdier må vektes høyere av forvaltningen, også i konsesjonsspørsmål om ny kraftproduksjon. Det er påpekt klare mangler i konsesjonsprosessen for vindkraft og det er i direktoratets innspill foreslått vesentlige endringer for å sikre en bedre og mer forutsigbar konsesjonsprosess. Det er blant annet foreslått flere lovendringer, oppdatering av T-1458 retningslinjene for planlegging og lokalisering og utarbeidelse av veileder for planlegging og bygging av vindkraftverk. I forbedringsarbeid er faktorenes rekkefølge avgjørende for resultatet.

Forum for natur og friluftsliv påpekte i vårt innspill av 1.10.2019: «Den midlertidige stoppen i behandling av vindkraftsaker må videreføres inntil nasjonal rammes rolle i fremtidig konsesjonsbehandling er avklart OG det er gjort nødvendige vurderinger og avklaringer av konsesjonsprosessen både i forhold til lovverket (plan- og bygningsloven og energiloven) samt oppdatering av veiledninger og relevante retningslinjer.» OG «Departementet må ta med seg de eksklusjonskriteriene og analysearbeidet som er gjort. Ekskluderte områder må brukes som en ramme for tidlig avslag. Stortinget må sikre hjemmel for tidlig i avslag i relevant lovverk.»¹

Det er slik forumet ser det klart at konsesjonsprosessen faktisk må forbedres før den kan restartes. Olje- og energidepartementet meldte nylig at hele konsesjonssystemet skal vurderes i en egen stortingsmelding før sommeren med rammer for landbasert vindkraft. Melding blir vanligvis benyttet som dokumentform når Regjeringen ønsker å presentere saker for Stortinget uten forslag til vedtak. Stortinget kan i den anledning fremme anmodningsvedtak for tema som de ønsker ytterligere utredet. En melding om vindkraft vil ta for seg framtidig politikk for feltet

I et innlegg i Klassekampen 20. mars 2020 uttrykker olje- og energiminister Tina Bru: «Vindkraft er i ferd med å bli en viktig del av den norske energiforsyningen, og engasjementet er stort. Det bygges nå ut vindkraft mange steder i landet, og mange steder er det stor motstand. Dette har vi respekt for.

¹ <https://fnf-nett.no/hordaland/download/243/>

Nettopp av den grunn ønsker regjeringen i den varslede stortingsmeldingen å se på hele konsesjonssystemet». Videre forklares det i pressemelding nr. 012/20, 11. mars 2020 at fremtidens konsesjonssystem må være forutsigbart og forankret regionalt og lokalt. Forankringen fremheves som en viktig begrunnelse for å legge frem en stortingsmelding. Det blir også poengtert at OED skal lære av erfaringene med dagens system og at man skal være lydhør og innhente forslag til forbedringer bredt. Det kan trekkes ut noen hovedpunkter i skissen til vindkraftmelding som har vært presentert så langt, og som danner videre premiss for dette arbeidet.

- Vindkraft er en viktig del av norsk energiforsyning som den rimeligste fornybare energien å bygge ut
- Vindkraft kan bidra til næringsutvikling og elektrifisering i stadig flere sektorer.
- Samtidig vil regjeringen ta vare på naturverdiene
- Ta hensyn til beboere i nærområdet og til berørte næringsinteresser.
- Gjennomgang av konsesjonsbehandlingen med mål om å forbedre og se på innstramminger av dagens praksis.

Vindkraft må drøftes i en større sammenheng

FNF Hordaland mener det er nødvendig at departementet gjennomfører en strategisk konsekvensutredning som underlag til arbeidet. Hva vil en omfattende elektrifisering i størrelsesorden 30 – 50 TWh medføre av naturinngrep? Vi ber departementet anvende scenariotenkning, og analysere et mer nyansert og komplekst bilde av ulike energiteknologier, energieffektivisering, -sparing og -økonomisering som kan bidra til elektrifisering. Faktorene som vil skape dynamikk og vekst i eventuell framtidig utbygging må identifiseres. Omfanget av nett, vannkraftverk, vindkraftverk, andre former for energiproduksjonsteknologi og virkninger for areal, arealtap, naturmangfoldtap og virkninger for samfunn må identifiseres. I tillegg må det vurderes hvilke mekanismer som kan bidra til å dempe virkninger for naturmangfold, landskap og friluftsliv.

Hvordan kan vi sikre en bærekraftig areal- og ressursforvaltning?

Vi ber departementet utrede hvordan ulike prissettingsmetoder kan bidra til en bedre forvaltning av natur og økosystem. For å få frem bærekraftige og økosystembaserte energisystem, så må energiplanlegging foregå med mål om å ivareta intakte økosystem, biologisk mangfold, landskapsøkologi, akvatisk økologi og geologisk mangfold for fremtiden. Dette er nødvendig for å sikre at vi oppfyller kravene etter nasjonal rett og internasjonale konvensjoner. Ivaretagelse av et mangfold av intakte, representative økosystem vil gi grunnlag for framtidig vitenskap, folkehelse, friluftsliv, reiseliv, verdiskaping og arbeidsplasser.

Vi ber departementet særskilt drøfte i stortingsmeldingen hvordan man skal sikre bedre medvirkning og involvering med hensyn til lokalsamfunn og andre allmenne interesser. I vindkraftmeldingen må departementet presentere en oversikt over proposisjoner med lovforslag, forskriftsendringer og forskriftsendringer som skal gjennomføres. Det må gis et systematisk og helhetlig bilde over hvilke grep departementet har gjennomført og som det er et ønske om å gjennomføre for å sikre et fornyet og bedre konsesjonssystem.

Konklusjon

Pausen som er satt på konsesjonsprosessen for vindkraft på land må vedvare. NVE har mange gode innspill til endringer i konsesjonsprosessen og OEDs Stortingsmelding vil vi følge med stor interesse. MEN forbedringene som Departementet ønsker må gjennom en medvirkningsprosess, gjennomføres og implementeres før man kan restarte konsesjonsprosessen:

1. FNF Hordaland forutsetter at OED sikrer oppfølging av kunnskapsmangelen som er påvist i NVEs arbeid med nasjonal ramme.
2. Lovendringer, behov, behandling (inkludert medvirkningsprosess) og innføring må slutføres.
 - Inkluderer vurdering av innspill FNF Hordaland har gitt i separat høringsvar til endringer i vannressursloven m. mer.² «Vi ønsker å komme med innspill til departementets forslag om ny energilov § 10-2, og vil foreslå at det legges til et nytt tredje ledd for tilbakekall eller omgjøring med hensyn til uforutsette virkninger for miljø og naturmangfold, eller i tilfeller hvor det fremkommer ny kunnskap om vesentlige virkninger for miljø og naturmangfold.»
 - Vurdering av lovendringer som sikrer en bedre medvirkning med kommunen som arealforvalter etter PBL.
3. T-1458 må være oppdatert og høring gjennomført
4. Veilederen fra NVE må utarbeides og høring gjennomført
5. Det må foretas en gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget vedrørende konsekvenser for natur, landskap og friluftsliv for gitte konsesjoner. Dette må også gjøres ved fristutsettelse. Altså at NVE stiller krav til at kunnskapsgrunnlaget oppdateres ved behandling av fristutsettelse. Dersom man endrer energiloven har myndighetene en klar hjemmel til å rydde i bunken over gitte, men ikke utbygde kraftverk.

«EN SØKNAD OM FRISTFORLENGELSE I UTGANGSPUNKTET SKAL FØLGE SAMME SAKSBEHANDLINGSREGLER SOM EN ORDINÆR SØKNAD OG VED VEDTAK OM FRISTFORLENGELSE MÅ KUNNSKAPSGRUNNLAGET OPPDATERES.» OLE KRISTIAN FAUCHALD, FNI

Hvor mye ny vind skal vi ha

Skal det legges til rette for vesentlig mer storskala vindkraft i Norge? Politiske målsetninger gir retning for forvaltningen. I alle vindkraftkonsesjonene som ble gitt etter 2012 ble det lagt stor vekt på fornybarmålet i avveilingen av fordeler og ulemper³. Det er en forutsetning at OED unngår en "nasjonal ramme reprise" hvor man forutsetter et vesentlig bidrag med ny vindkraft basert på storindustri slik at man "tvinger" industriområder til intakt natur og i klar konflikt med nasjonale og internasjonale miljømål.

For å unngå dette oppfordrer vi OED om å benytte tiden godt og se til klima- og miljødepartementet for å lede et arbeid for klarere retningslinjer og kriterier for hva vi vil beholde av natur. Dette er naturlig å gjennomføre i en prosess for å innføre klarere kriterier for avslag i energiloven. Så blir den kunnskapsbaserte tilnærmingen å vurdere utbyggingsmuligheter og volum basert på arealene som er igjen.

VH

Ørjan Sælensminde
FNF Koordinator Hordaland

² <https://fnf-nett.no/hordaland/download/434/>

³ http://publikasjoner.nve.no/rapport/2020/rapport2020_03.pdf, s15

Kommentarer til spesifikke forslag fra NVE

NVEs forslag	FNFs innspill
3.7.22 Regionvis behandling av vindkraftsaker.	<p>Regionvis behandling: Slik mulig opplegg er skissert i Vedlegg s72 i rapporten ser vi skjær som bryter sjø. Føringene for hvilke fylker som skal prioriteres skal gjøres av NVE etter innspill fra Sentrale politiske myndigheter med mulig innspill fra MD. FNF Hordaland leser dette som et speil av hvordan prosessen med NR ble initiert. Et grep med regional behandling kan være fornuftig for å bedre vurdere samlet belastning og veie prosjekt opp mot hverandre, MEN da må det initieres som en dialog med NR-eksklusjonsarbeidet inkludert M-1262 som et utgangspunkt. Lokal aksept blir umulig uten regional forståelse.</p>
3.7.25 Oppdatering av retningslinjene for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg (T-1458)	<p>Oppdatering av retningslinjene T-1458: FNF hordaland deler NVEs forståelse av at retningslinjene bør oppdateres. Retningslinjene må oppdateres med blant annet ny kunnskap og ny vurdering basert på kraftverk som er satt i drift og en vurdering og rydding i konsesjoner som er gitt. En slik oppdatering på som i 2007 sendes på høring. FNF Hordaland anser eventuell innføring av regionvis behandling som et så viktig grep og en fundamental endring i prosessen at dette må besluttet og eventuelt inkluderes i retningslinjene før disse sendes på høring.</p> <p>FNF Hordaland kan ikke se at det kan åpnes for behandling av større vindkraftverk >10 MW uten at retningslinjene for planlegging og lokalisering er oppdatert. Dette er et minimum for å ivareta kjente mangler i konsesjonssystemet og klargjøre vesentlige forutsetninger som vektlegging av ulike temaer og politiske mål.</p>
3.7.2 NVE-veileder om planlegging og bygging av vindkraftverk	<p>Dette er et tiltak som er viktig og vi kan heller ikke se at veilederen kan ferdigstilles før etter at retningslinjene er oppdatert.</p>
3.7.4 Innhente erfaringer fra eksisterende vindkraftverk.	<p>Dette er et viktig tiltak og det bør inngå i nye standardvilkår for vindkraftkonsesjoner at det skal gjennomføres før- og etterundersøkelser for å ivareta en kunnskapsoppbygging over tid.</p>
3.7.6 Revidere krav til konsekvensutredninger	<p>Dagens status er at det er ingen formelle kvalitetskrav til melding – men NVE gjør en uformell sjekk av kvalitet før melding går på høring. Det foreligger krav til innhold i KU forskriften kapittel 4, i all hovedsak §14⁴</p> <p>NVE bør i meldingsfasen sette opp et Standard utredningsprogram vurdert opp mot lokasjon– inkludert miljøprogram fra miljøvernveddelingen til fylkesmannen. Miljøprogrammets utforming og vektlegging må tolkes slik at det fremgår som kvalitetskrav til kartleggere – en operasjonalisering av kravene i KU-forskriften §§ 17 og 21.⁵</p>

⁴ <https://lovdata.no/forskrift/2017-06-21-854/§14>

⁵ <https://lovdata.no/forskrift/2017-06-21-854/§17>

	NVE viser i rapporten til at: « <i>I dagens konsesjonsprosesser er det ofte vesentlig uenighet om kunnskapsgrunnlaget, også mellom myndigheter</i> ». Dette er en situasjon som er uholdbar og i tillegg til endringer i utformingen av planprogrammet viser vi de sentrale organisasjonenes innspill om å inkludere miljøforvaltningen i dette arbeidet. I store utbyggingssaker bør konsekvensutredninger godkjennes av miljømyndighetene før den sendes på høring.
3.7.9 Tidlig avslag inn i Energiloven	Tidlig avslag basert på eksklusjonskriteriene i NR samt faglig eksklusjonsrunde av MD og RA ⁶ . Det må være utgangspunktet, men det må selvsagt være en individuell vurdering av et prosjekt.
3.7.11 Tydeliggjøre krav om plan for medvirkning	Det er flott at NVE peker på medvirkning som viktig og at det pekes spesielt på muligheten til å formalisere dette tidlig i prosessen.
3.7.12 Innføre klarere kriterier i energiloven for når det bør gis konsesjon/avslag	Her må man i samarbeid med blant annet miljømyndighetene vurdere hva vi skal bevare. I denne konteksten har departementet muligheten til å gjennomføre samlet last vurderinger regionvis i forhold til større naturområder, konnektivitet, funksjon og påvirkning. Det hjelper ikke med en målsetning om å ivareta større, sammenhengende naturområder – hvis Departementet legger frem en vindkraftmelding som peker på industrialisering av intakt natur på samme måte som utpekingen av områder i Nasjonal ramme.
3.7.15 Konsesjonsvilkår om maksimal høyde på vindturbinene	FNF Hordaland støtter ale direktoratets forslag som bidrar til at det som vurderes i konsesjonsavveiingen samsvarer i større grad med det som blir bygget dersom det gis konsesjon. Det er kun slik vi vil oppnå reelle avveininger.
Arbeide med økt systematisering av prissatte og ikke-prissatte konsekvenser	Dette er viktig, og NVEs forslag om en arealavgift er et godt innspill. FNF Hordaland vil peke på at systematisering er viktig, men gjerne det viktigste er at kriteriene for natur- og friluftslivsverdier man ønsker å beholde blir så konkrete at de kan inngå i arbeidet med 3.7.9 tidlig avslag og 3.7.12 klarere kriterier i energiloven for når det skal gis avslag.
3.7.17 Nye tidsfrister og retningslinjer for hvor mange fristutsettelse som kan gis	FNF Hordaland støtter forslaget og forståelsen av at dersom man får en konsesjon så skal den bygges ut uten ubegrunnede opphold.

⁶ M-1262 <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M1262/M1262.pdf>

